



С.С. Аскеров,
аспірант
(Академія адвокатури України)

Принцип незалежності і недоторканності суддів у кримінальному процесі України та Азербайджану

Ключові слова: кримінальний процес, принципи кримінального процесу, незалежність суддів, недоторканність суддів

Проблеми принципів кримінального процесу, їх значення, місце і роль, законодавче закріплення та забезпечення є однією із основних тем у науці кримінального процесу.

До критеріїв визнання певного положення принципом кримінального процесу, на думку М.М. Михеєнка, відносять таку сукупність властивостей: а) найбільш загальні, вихідні ідеї, які мають фундаментальне значення для кримінального процесу, визначають його спрямованість, побудову в цілому, форму і зміст його стадій та інститутів; б) вони мають виражати панівні в даній державі політичні та правові ідеї, які стосуються завдань, способу формування і здійснення правосуддя в кримінальних справах; в) вони повинні бути закріплені в нормах права; г) вони мають діяти у всіх або кількох стадіях кримінального процесу й обов'язково в його центральній стадії — стадії судового розгляду; ґ) їх порушення означає незаконність рішення у справі та обов'язкове його скасування [1, с. 222].

Наявність сильної і незалежної судової влади поряд із законодавчою і виконавчою є обов'язковою умовою існування правової держави. Відповідно

до Конституції України державна влада здійснюється за принципом її розділення на законодавчу, виконавчу і судову. Про це свідчить і Декларація про державний суверенітет України, прийнята Верховною Радою України 16 липня 1990 року, в якій підтверджено прагнення створити демократичне суспільство, потребу всебічного забезпечення прав і свобод людини, необхідність правової держави [2, с. 4].

Принцип незалежності і недоторканності суддів є одним з основних принципів в кримінальному процесі. Разом з тим, говорячи про принципи кримінального процесу окремо і системи принципів кримінального процесу в цілому, можна зробити висновок, що всі вони тісно пов'язані між собою, постійно взаємодіють, і тому можна обґрунтовано говорити не просто про сукупність, а про систему принципів кримінального процесу. Разом з тим, кожен принцип, який взаємодіє з іншими принципами, зберігає свою власну значущість, цінність для побудови процесу, свій юридичний зміст. Про значення, місце і роль принципу незалежності і недоторканності суддів та інших принципів кримінального процесу можна сказати, що принципи

кримінального процесу за розміром змісту і сферами діяльності іноді значно розрізняються, але це відмінність, швидше за все, чисто кількісна, а не якісна. Тому ми не можемо підрозділяти принципи на основні і другорядні, головні і неголовні. Знаходячись в тісній взаємодії та взаємозв'язку, одні принципи сприяють здійсненню інших. Але це зовсім не означає, що одні принципи підкоряються іншим, що існують принципи, які є тільки гарантіями здійснення інших, а тим більше таких, які утворюються з інших принципів. Тільки реалізація всіх принципів в їх сукупності в системі у взаємозв'язку і взаємодії може привести до виконання завдань кримінального судочинства. Можливість застосування кожного принципу має бути так врегульовано в законі, щоб жоден принцип не заперечував інший (наприклад, принцип встановлення об'єктивної істини — принцип недоторканності особи і житла, охорони особистого життя, таємниці листування, телефонних розмов, телеграфних повідомлень; принцип змагальності — принцип незалежності суддів і їх підпорядкування тільки закону). Необхідно забезпечити розумний компроміс між окремими принципами, виходячи при цьому із загальних правових принципів гуманізму і справедливості. Все це зумовлює необхідність передбачати в законі розумні винятки майже з кожного принципу кримінального процесу (окрім принципів законності і презумпції невинуватості). Але це мають бути тільки винятки, які не перекреслюють сам принцип, інакше вони перетворюються на загальне правило, на протилежний конкуруючий принцип. Наприклад, з метою забезпечення всебічного, повного і об'єктивного дослідження обставин справи закон дозволяє такі винятки з принципів недоторканності особи і житла, таємниці листування, гласності і усності, як арешт обвинуваченого, обшук житла, накладення арешту на поштово-телеграфну кореспонденцію і її виїмку у

відділенні зв'язку; слухання справи в закритому судовому засіданні, оголошення під час судового слідства показань свідків, якщо їх явка до суду є неможливою. Але ці винятки закон також забезпечує певними процесуальними гарантіями від довільного їх використання органами слідства і суду.

Немає сумніву, що конституційний принцип незалежності і недоторканності суддів та підкорення їх тільки закону нерозривно пов'язаний з іншими принципами кримінального процесу, знаходиться в постійній взаємодії з ними.

Загальноприйняті принципи, до яких, зокрема, належать право на життя; право на свободу та особисту недоторканність; право на справедливий і відкритий розгляд справи упродовж розумного строку незалежним і безстороннім судом; право на повагу до приватного і сімейного життя, до житла і до таємниці кореспонденції; право на ефективний засіб правового захисту; презумпція невинуватості; право на апеляцію містяться у таких міжнародно-правових актах, як Загальна декларація прав людини (1948 р.), Конвенція про захист прав людини і основних свобод (1950 р.), Міжнародний пакт про громадянські і політичні права (1966 р.), Основні принципи незалежності судових органів (1985 р.), Рекомендації № (94) 12 Комітету Міністрів Ради Європи "Незалежність, дієвість та роль суддів" (1994 р.) і складають основу системи принципів кримінального процесу.

Україна, яка є членом Ради Європи, має виконати взяті на себе певні зобов'язання, одним з яких є забезпечення принципу незалежності і недоторканності суддів. При цьому норми міжнародно-правових документів повинні бути основою для зміни національного законодавства лише в бік підняття рівня вже досягнутих гарантій незалежності суддів, бо зниження рівня гарантій незалежності суддів опосередковано може призвести до обмеження можливостей реалізації права на судовий захист.

В Україні підвищений інтерес до проблем незалежності і недоторканності суддів був пов'язаний з затвердженням "Концепції судово-правової реформи в Україні" постановою Верховної Ради від 28 квітня 1992 р. В ній зазначалось, що одним із основних завдань формування незалежної судової влади шляхом ефективного розмежування повноважень є гарантування самостійності і незалежності судових органів від впливу законодавчої і виконавчої влади та забезпечення прав громадянина на розгляд його справи компетентним, незалежним і неупередженим судом [3, с. 3-4].

У розвиток "Концепції судово-правової реформи в Україні" були прийняті закони "Про статус суддів", "Про органи суддівського самоврядування", "Про кваліфікаційні комісії, кваліфікаційно-атестаційну і дисциплінарну відповідальність суддів судів України", "Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів", "Про забезпечення діяльності судів", "Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві", "Про джерела фінансування органів державної влади", "Про Вищу раду юстиції", "Про судову експертизу", "Про порядок відшкодування шкоди, завданої громадянину незаконними діями органів дізнання, попереднього слідства, прокуратури і суду", постанова Кабінету Міністрів України "Про затвердження порядку та умов обов'язкового державного страхування життя і здоров'я суддів".

Значною подією в цьому напрямі було прийняття Конституції України (1996 р.). Гарантована Конституцією України незалежність суддів насамперед забезпечується особливим порядком їх обрання або призначення на посаду та звільнення з посади (п. 27 ч. 1 ст. 85, ч. 4, 5 ст. 126, ч. 3, 4 ст. 127, ст. 128, п. 1 ч. 1 ст. 131); заборонаю впливу на них у будь-який спосіб (ч. 2 ст. 126); захистом професійних інтересів (ч. 6 ст. 127); підкоренням суддів при здійсненні правосуддя лише закону (ч. 1

ст. 129); особливим порядком притягнення їх до дисциплінарної відповідальності (п. 3 ч. 1 ст. 131); гарантуванням державою фінансування та належних умов для функціонування судів і діяльності суддів (ч. 1 ст. 130); заборонаю суддям належати до політичних партій та профспілок, брати участь у будь-якій політичній діяльності, мати представницький мандат, обіймати будь-які інші оплачувані посади, виконувати іншу оплачувану роботу, крім наукової, викладацької та творчої (ч. 2 ст. 127); притягненням до юридичної відповідальності винних осіб за неповагу до суду і судді (ч. 5 ст. 129); забезпеченням державою особистої безпеки суддів та їхніх сімей (ч. 7 ст. 126); здійсненням суддівського самоврядування (ч. 2 ст. 130) [4, с. 58].

На реалізацію цих приписів було прийнято Верховною Радою у 2002 р. Закон України "Про судоустрій України", в якому незалежність та недоторканність суддів забезпечується та гарантується і розглядається як один із ефективних способів захисту гарантованих Конституцією і законами України прав і свобод людини і громадянина, прав і законних інтересів юридичних осіб і держави. Органи та посадові особи державної влади, органи місцевого самоврядування, їх посадові особи, громадяни та їх об'єднання, а також юридичні особи зобов'язані поважати незалежність суддів і не посягати на неї [5, с. 27].

Такі гарантії закріплено, зокрема у статтях 3, 11, 12, 13, 14, 15, 31, 42, 44, 45 Закону "Про статус суддів"; статтях 376, 377, 378, 379 Кримінального кодексу України.

Положення ст. 18 Кримінально-процесуального кодексу України передбачає, що судді вирішують кримінальні справи на основі закону, в умовах, що виключають сторонній вплив на суддів [6, с. 15].

Визначені Конституцією та законами України гарантії незалежності суддів як необхідні умови здійснення правосуддя

неупередженим, безстороннім і справедливим судом мають бути реально забезпечені. Тому будь-яке зниження рівня гарантій незалежності суддів у разі прийняття нових законів чи внесення змін до чинних законів є неприпустимим.

Складовою незалежності суддів є їхня недоторканність, призначення якої — забезпечити здійснення правосуддя. У Рішенні Конституційного Суду України від 23 грудня 1997 року № 7-зп (справа про Рахункову палату) зазначено, що “встановлення додаткових порівняно з недоторканністю особи гарантій недоторканності для окремих категорій державних посадових осіб має на меті створення належних умов для виконання покладених на них державою обов’язків та захист від незаконного втручання у їх діяльність” [7, с. 85].

Затвердження Конституцією України гарантій недоторканності суддів зумовлено їхньою професійною діяльністю у відправленні правосуддя. За Основним Законом України недоторканність судді в разі порушення щодо нього кримінальної справи полягає у тому, що суддя не може бути без згоди Верховної Ради України затриманий чи заарештований до винесення обвинувального вироку судом (ч. 3 ст. 126). Разом з тим, відповідно до положення частини першої цієї статті Конституції України, недоторканність суддів як гарантія їхньої незалежності у виконанні професійних обов’язків може не обмежуватися обсягом, визначеним у частині третій статті 126 Конституції України. Додаткові гарантії недоторканності суддів можуть встановлюватися також законами. Зокрема, ст. 13 Закону України “Про статус суддів” передбачено: недоторканність судді поширюється на його житло, службове приміщення, транспорт і засоби зв’язку, кореспонденцію, належне йому майно і документи (частина перша); проникнення в житло чи службове приміщення судді, в його особистий чи службовий транспорт, проведення там огляду, обшуку чи виїм-

ки, прослуховування його телефонних розмов, особистий обшук судді, а так само огляд, виїмка його кореспонденції, речей і документів можуть провадитись тільки за вмотивованим рішенням суду, а також за згодою судді у разі прийняття головою відповідного суду рішення про вжиття спеціальних заходів забезпечення безпеки (частина четверта) та інші гарантії недоторканності суддів, ухвалені цим Законом.

Принцип незалежності і недоторканності суддів є одним з найважливіших конституційних принципів кримінального процесу не тільки в Україні, а й у деяких країнах СНД, які проголосили себе демократичними та правовими державами. Конституція Азербайджанської республіки від 27 листопада 1995 року (*Azerbaijan Respublikasının Konstitusiyası*) визначає Азербайджан як демократичну правову державу, передбачає реалізацію державної влади шляхом поділу на законодавчу, виконавчу і судову гілки влади. В ній особливий статус суду визначається тим, що при рішенні спорів суди незалежні і недоторканні. Зокрема, в ст.ст. 127, 128 Конституції Азербайджанської Республіки передбачено, що судді незалежні та недоторканні, підкоряються лише Конституції і законам Азербайджану, незмінні протягом строку своїх повноважень. Судді розглядають справи неупереджено, справедливо, з дотриманням юридичної рівноправності сторін, на підставі фактів та відповідно до закону. Притягнення до кримінальної відповідальності судді у разі вчинення ним злочину потребує за Конституцією та законами Азербайджану узгодження з Президентом та Парламентом (*Milli Məclis*) [8, с. 54-56].

Конституційний принцип незалежності суддів знаходить своє підтвердження в таких законах Азербайджану як “Про суди і суддів” від 10.07.1997 р., “Про державний захист працівників суду та правоохоронних органів” від 11.12.1998 р., “Про відшкодування шкоди, завданої

фізичним особам незаконними діями органів дізнання, попереднього слідства, прокуратури і суду” від 29.12.1998 р., “Про оскарження до суду рішень, дії (бездіяльності), що порушують права і свободи громадян” від 11.07.1999 р., “Про державне обов’язкове особисте страхування працівників суду та правоохоронних органів” від 05.10.1999 р., Кримінальному кодексі (Cinayat ma-callasi) від 30.12.1999 р.

У Кримінально-процесуальному кодексі Азербайджану (Azərbaycan Respublikasının Cinayat-prosesual ma-callasi) також закріплено конституційний принцип незалежності суддів. Незалежність за нормами Кримінально-процесуального кодексу поширюється однаково як на суддів, так і на присяжних засідателів, оскільки носіями судової влади є судді й залучені у визначених законом випадках для здійснення правосуддя присяжні засідателі. Зокрема, в положеннях ст. 25 цього Кодексу передбачається, що судді і присяжні засідателі незалежні та підкоряються лише законам Азербайджану. Вплив на суддів і присяжних засідателів у будь-який спосіб, втручання в їх діяльність або обмеження здійснення правосуддя з боку будь-яких осіб забороняється [9, с. 21-22]. Ці гарантії також встановлено у ст.ст. 8 і 122 Закону Азербайджану “Про суди і суддів”. Таке формулювання законодавця є вдалим, адже при здійсненні правосуддя не забезпечивши незалежність і недоторканність присяжних засідателів, не можна говорити про незалежність суддів.

У колишньому Радянському Союзі суд був тільки як орган, покликаний охороняти від неправомірних дій державу, посадовців. Відповідальності держави перед своїми громадянами, повазі до прав і свобод людини не надавалося значення. Прерогативи суду були обмежені точним застосуванням закону, він не мав права усунути навіть явно очевидні недоліки нормативних актів, зокрема у сфері захисту прав і свобод людини.

В той же час рівень демократії в суспільстві визначається місцем суду в системі органів державної влади і його роллю в захисті прав і свобод людини і громадянина. Саме суд покликаний забезпечити ефективний захист та відновлення прав і свобод людини. Тому створення в Україні умов для роботи та належне фінансування на державному рівні суду, який міг би ефективно захищати і відновлювати права людини, є однією з найважливіших завдань сьогоденного дня.

У Рішенні від 24 червня 1999 року № 6-рп/99 (про фінансування судів) Конституційний Суд України зазначив, що однією з конституційних гарантій незалежності суддів є особливий порядок фінансування судів, а важливим механізмом їх забезпечення є встановлений частиною першою статті 130 Конституції України обов’язок держави забезпечувати фінансування та належні умови для функціонування судів і діяльності суддів. Це стосується зокрема, недопущення скорочення видатків фінансування судової діяльності, скасування або призупинення пільг та ін. [10, с. 12].

Слід вважати, що важливою матеріальною гарантією у забезпеченні незалежності суддів є високий рівень державної винагороди за діяльність по здійсненню правосуддя. Тому необхідно чітко визначити в законодавчих актах такі умови роботи та фінансування судів (суддів), щоб незалежність суддів була реально забезпечена від будь-яких чинників.

За інформацією, що надана заступником голови Державної судової адміністрації України Л. Богдановим на першому засіданні Ради суддів України в 2006 р., відповідно до Закону України “Про Державний бюджет на 2005 рік”, видатки на утримання судів профінансовані в повному обсязі [11, с. 7]. Але разом з тим, це не означає, що сьогоденні обсяги фінансування судів задовольняють всі їх потреби. Залишається невирішеним ряд

важливих питань, що перешкоджають нормальному функціонуванню судової системи. У багатьох судах значна частина приміщень судів не відповідає вимогам здійснення судочинства. Відсутня необхідна кількість оргтехніки, не вистачає коштів на відрядження, канцелярське приладдя, оплату участі в розгляді справ свідків і потерпілих. Низький рівень видатків Державного бюджету на оплату праці суддів негативно позначається на якості формування суддівського корпусу та заповненні вакантних посад працівників апаратів судів.

Проблеми з належного фінансування судів і судової діяльності у певній мірі є і в Азербайджані, які негативно впливають на стан незалежного здійснення правосуддя. Так, Конституційний Суд Азербайджану (*Azərbaycanın Konstitusiyası Məhkəməsi*) в постанові від 27 червня 2001 р. по тлумаченню частини п'ятої ст. 109 Закону Азербайджану "Про суди і суддів" вказав, що матеріальне та соціальне забезпечення суддів є складовою частиною їх незалежності. Спроможність суду протистояти жодному впливу залежить не лише від етики, авторитету, кваліфікації, гідності і відповідальності суддів, а й від їх реального матеріально-соціального забезпечення [12, с. 16].

Безперечно, що під незалежністю судді розуміється і свобода від державного, депутатського, партійного або іншого впливу. Незалежність судді не є особистим привілеєм, а способом захисту публічних інтересів, перш за все, законних інтересів, прав і свобод людини, громадянина.

Таким чином, суддя покликаний здійснювати свої повноваження незалежно від будь-яких пристрастей і стороннього впливу. З цією метою Конституція України закріплює спеціальні вимоги до кандидатів на посаду судді і особливий порядок їх призначення, гарантує незмінність, незалежність і недоторканність судді.

Незважаючи на чітке розмежування Конституцією повноважень між гілками влади, спроби керувати судами з боку законодавчої, виконавчої влади продовжуються. Спроби привласнення прав контролювати діяльність судів і тим самим впливати на здійснення правосуддя спостерігаються за окремими посадовцями. Прикладом може бути вказівка Генерального прокурора України 10 вересня 2004 року № 09/1233 вих. — 04285 ОКБ прокурорам усіх рівнів стосовно виконання ними завдань, визначених Законом України "Про порядок обрання на посаду та звільнення з посади професійного судді Верховною Радою України", в якій Генеральний прокурор України зобов'язує органи прокуратури аналізувати діяльність судів при здійсненні судочинства, збирати інформацію про суддів та висвітлювати її у пресі, на радіо і телебаченні.

Рада суддів України рішенням від 24.09.2004 р. № 59 (Про вказівку Генерального прокурора України) розцінила цю вказівку як приховану спробу втручання в діяльність зі здійснення правосуддя, намагання відновити прокурорський нагляд за судами, потенційну загрозу впливу на суддів, оскільки розпорядження такого роду спонукають прокурорів до пошуку підстав для критики в засобах масової інформації діяльності суддів, пов'язаної з розглядом ними конкретних справ [13, с. 14].

Аналізуючи сказане, слід вважати, що незалежність суддів та їх недоторканність є найважливішою умовою надійного захисту конституційних прав і свобод громадян, а тому необхідно добитися, щоб здійснення правосуддя було вільним від будь-яких посягань. Але поступ у цьому русі буде ефективним, коли судді самі рішуче намагатимуться покласти край будь-якому втручання в судову діяльність як із боку громадян, так і посадовців владних структур.

Принцип незалежності і недоторканності суддів і їх підпорядкування тільки

закону розповсюджується на всі ланки судової системи. У ньому закріплений демократичний характер правосуддя, його етичний зміст. Ця загальнообов'язкова форма стосується всіх: органів держави і різних організацій, посадовців і громадян. Нікому не дозволено впливати на суддів, втручатися в їх діяльність, нав'язувати їм певні рішення.

Необхідно відзначити, що розглянутий принцип є двоєдиним. Незалежність суддів при здійсненні правосуддя обов'язково передбачає їх підпорядкування тільки закону, інакше вона може привести до беззаконня і свавілля. Тому чим повніше і точніше в кримінально-процесуальному законі регламентована діяльність суддів з розгляду і вирішення кримінальних справ, тим більше гарантії від свавілля. Суддя вирішує кримінальні справи на підставі закону, відповідно до своєї правосвідомості, в тих умовах, що виключають сторонній вплив на нього. Без належного забезпечення принципу незалежності і недоторканності суддів не можна повною мірою реалізувати інші принципи кримінального процесу та забезпечити ефективний судовий захист прав і свобод людини і громадянина.

Наведене свідчить, що законодавство України та Азербайджану містить достатні положення, які забезпечують незалежність і недоторканність суддів. Разом з тим, в кримінально-процесуальному законодавстві Азербайджану можна відмітити ряд особливостей, за якими воно відрізняється від українського законодавства, зокрема:

- кримінальні справи про злочини, за які законом передбачена можливість призначення покарання у вигляді довічного позбавлення волі, в суді першої інстанції розглядаються судом присяжних засідателів, які при здійсненні правосуддя користуються всіма правами судді (ст. 24 і ч. 1 ст. 359 КПК);
- кримінальні справи про особливо тяжкі злочини, за які законом передбачено покарання у вигляді позбавлення волі

на строк більше дванадцяти років, розглядаються в суді першої інстанції судом присяжних засідателів, якщо підсудний заявив клопотання про такий розгляд (ст. 24 і ч. 2 ст. 359 КПК);

- судді і присяжні засідателі незалежні та підкоряються лише законам Азербайджану (ч. 1 ст. 25 КПК);

- висновки органів попереднього слідства не є обов'язковими для суддів й присяжних засідателів при здійсненні кримінального судочинства (ч. 2 ст. 25 КПК);

- судді й присяжні засідателі вирішують кримінальні справи за своїм внутрішнім переконанням, що ґрунтується на дослідженні доказів, наданих сторонами (ч. 3 ст. 25 КПК);

- суди Азербайджану здійснюють правосуддя в умовах, що виключають будь-який вплив на незалежність суддів й присяжних засідателів (ч. 4 ст. 25 КПК);

- забороняється будь-яке втручання у здійснення правосуддя й право зажадати у суддів і присяжних засідателів пояснення з справ й матеріалів, які знаходяться у провадженні (ч. 5 ст. 25 КПК);

- забороняється з будь-яких причин та з боку будь-якої особи пряме чи непряме обмеження здійснення правосуддя, неповага до суду та інші неправомірні дії проти незалежності суддів (ч. 6 ст. 25 КПК).

Вказані положення заслуговують на увагу при реформуванні кримінально-процесуального законодавства України.

З метою вдосконалення гарантій незалежності суддів і виходячи з Конституційних вимог, що народ безпосередньо бере участь у здійсненні правосуддя, пропонується викласти:

1. Частину 2 ст. 17 КПК України в такій редакції — “Кримінальні справи про злочини, за які законом передбачено покарання у вигляді позбавлення волі на строк більше десяти років, розглядаються в суді першої інстанції у складі двох суддів і трьох народних засідателів, які

при здійсненні правосуддя користуються всіма правами судді”.

2. Частина 3 ст. 17 КПК України в такій редакції — “Кримінальні справи про злочини, за які законом передбачена можливість призначення покарання у вигляді довічного позбавлення волі, в суді першої інстанції розглядаються

судом присяжних, які при здійсненні правосуддя користуються всіма правами судді”.

3. Статтю 18 КПК України в такій редакції — “Судді, народні засідателі та присяжні при здійсненні правосуддя незалежні і недоторканні та підкоряються лише закону”.

Список літератури:

1. Михеєнко М.М. Проблеми розвитку кримінального процесу в Україні: Вибрані твори. — К.: Юрінком Інтер, 1999. — 271 с.
2. Декларація про Державний суверенітет України від 16 липня 1990 р. // Закони України. т. 1. — К.: Книга, 1996. — 5 с.
3. Постанова Верховної Ради України “Про Концепцію судово-правової реформи в Україні” від 28 квітня 1992 р. // Відомості Верховної Ради України. — 1992. — № 30. — Ст. 426.
4. Конституція України від 28 червня 1996 року — К.: Київська Правда, 1996. — 80 с.
5. Організація судової влади в Україні: перший аналіз нормат. змісту Закону України “Про судоустрій України” / А.О. Селіванов (кер. авт. кол.). — К.: Юрінком Інтер, 2002. — 112 с.
6. Кримінально-процесуальний кодекс України. — К.: Атіка, 2001. — 208 с.
7. Офіційний вісник України, 1998, № 1 (22.01.98), ст. 23.
8. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası, “Huquq adabiyatı” nasriyatı, Bakı, 2002, 84 sah.
9. Azərbaycan Respublikasının Cinayat — prosesual macallası. “Huquq adabiyatı” nasriyatı, Bakı, 2005, 752 sah.
10. Юридичний вісник України, 1999, 09, № 35.
11. Юридична практика від 07 лютого 2006. — № 6 (424).
12. <http://stacker.bos.ru/laws/0000.html>.
13. Закон і Бізнес, 2004, 10, № 41.

РЕЗЮМЕ

Настоящая статья посвящена принципу независимости и неприкосновенности судей в уголовном процессе Украины и Азербайджана, анализируются нормы Конституций, законов и других нормативно-правовых актов, в том числе международные акты о нормативном закреплении и роли принципа независимости и неприкосновенности судей в уголовном процессе.

SUMMARY

The real article is devoted to principle of independence and inviolability of judges in criminal procedure of Ukraine and Azerbaijan, the norms of Constitution, laws and other normatively-legal acts are analysed, in that number, international acts about the normative fixing and role of principle of independence and inviolability of judges in criminal procedure.

Рекомендовано кафедрою кримінального процесу та криміналістики

Отримано 11.04.06